

Содель О.С.

аспірант,

Київський національний лінгвістичний університет

**СТРУКТУРНО-ГРАМАТИЧНІ ВІДМІННОСТІ
МІЖ АНГЛІЙСЬКОЮ ТА УКРАЇНСЬКОЮ МОВАМИ
ЯК ЧИННИК ПЕРЕКЛАДУ
АНГЛІЙСЬКОМОВНИХ АНЕКДОТІВ**

Оскільки культура неодмінно знаходить своє вираження в мові, відтворення комічного в перекладі повинне також враховувати відмінності мовних картин світу англійської та української лінгвокультур.

Мова виражає людську свідомість, яка має кілька компонентів: логіко-понятійний, сенсорно-рецептивний, емоційно-оцінний, морально-ціннісний, міфологічний, і в людській свідомості об'єктивний світ не відбивається дзеркально (і свідомість не прагне до цього), а переломлюється, перетворюючись у форму особливого виду [6, с. 99], а саме, в мовну картину світу – історично сформовану в свідомості даного мовного колективу і відображену в мові систему уявлень про світ, певний спосіб концептуалізації дійсності [9, с. 277]. Картина світу даного етносу, яка стає фундаментом усіх культурних стереотипів, виявляється не лише в змістовному боці мови, а і в граматиці мови. Її аналіз допомагає зрозуміти, чим різняться національні культури, яким чином вони доповнюють одна одну на рівні світової культури [4, с. 7].

Відмінності між мовами у граматичному (морфологічному та синтаксичному) плані, хоч і менш виразні, ніж відмінності лексичні, однак не менш важливі і різноманітні. Тексти різняться не інвентарем і складом граматичних форм і конструкцій, а їх частотністю [8, с. 233].

У першу чергу, це – приналежність англійської та української мов до різних гілок індоєвропейської родини мов (англійська – до германської, українська – до слов'янської), а також до різних структурних типів мов (англійська мова – переважно аналітична, де граматичні відношення у реченні передаються вільними граматичними морфемами, а українська мова – синтетична, де граматичні значення й відношення передаються за допомогою флексій – зв'язаних граматичних морфем) [7]; необхідність демонстрації граматичних зв'язків між членами речення призводить до того, що при перекладі анекдотів часто англомовні конструкції «іменник + іменник» передаються українськими конструкціями «прикметник + іменник»: *A life insurance salesman had finally been given an appointment to see an important businessman just as the office was closing. When he'd been admitted the businessman said, «You ought to feel honored, young man. Do you know that today I've turned down the opportunity to see seven insurance salesmen?» The salesman replied, «Yes, sir – I'm them»* [2] – *Страховий агент нарешті домігся зустрічі з великим бізнесменом прямо перед закриттям контори. Коли його прийняли, бізнесмен сказав: «Юначе, ви повинні бути задоволені. Чи знаєте ви, що сьогодні я відмовив у зустрічі сімом страховим агентам?» Агент відповів: «Так, сер, це все був я».* Як видно з представленого прикладу, конструкція «іменник + іменник», що вербалізує головного героя анекдоту *insurance salesmen* в українському перекладі відображена шляхом застосування граматичної заміни конструкцією «прикметник + прикметник» *страховий агент*, в якій флексія *-ий* дозволяє прослідкувати зв'язок між компонентами словосполучення.

В англійській мові немає дієприслівників, категорії роду іменників і прикметників тощо, а в українській мові відсутні

артиклі, які в англійському реченні сигналізують про особливості розподілу інформації; відсутні в українській мові також герундій та часові форми дієслова груп Continuous та Perfect, складні підметові та додаткові інфінітивні конструкції [7], наприклад: *A father spoke to his son, «It's time we had a little talk, my son. Soon you will have urges and feelings you've never had before. Your heart will pound and your hands will sweat. You'll be preoccupied and won't be able to think of anything else.» He added, «But don't worry, it's perfectly normal... it's called golf»* [2] – Батько говорив з сином: «Пора нам з тобою трохи поговорити, синку. Скоро у тебе з'являться бажання і почуття, яких у тебе раніше ніколи не було. Твоє серце буде сильно битися, і руки почнуть пітніти». І додав: «Але не хвилюйся, це абсолютно нормально... це називається гольф». Заміна пасивного стану *is called* у цьому випадку здійснена з метою уникнення конструкції зі складним підметом (Complex Subject) та адаптації тексту до норм української мови, де пасивний стан дієслова менш розповсюджений, ніж в англійській.

Тому можна вважати, що лише незначна частина англійських та українських висловлювань має ідентичну синтаксичну структуру та порядок компонентів [5, с. 22], що вимагає заміни частин мови, невластивих українській мові, при перекладі: *Old aunts used to come up to me at weddings, poking me in the ribs and cackling, telling me, «You're next.» They stopped after I started doing the same thing to them at funerals* [2] – Мої старі тітоньки раніше підходили до мене на весіллях, тикали мене в ребра і, гигаючи, говорили мені: «Ти наступний». Вони припинили це робити після того, як я став робити те саме на похоронах. При перекладі представленого анекдоту відбувається заміна англійського Participle II *doing*

українським дієсловом теперішнього часу *робити*, що спричинено відсутністю такого явища в українській мові.

Якщо розглядати синтаксичний рівень, то виявляється, що в головних закономірностях будови речення української та англійської мов багато загального, зокрема подібними є елементи, з яких складаються речення та аналогічні функції цих елементів. Але ці загальні закономірності в кожній із мов мають і свою специфіку. Наприклад, для англійського розповідного речення характерним є фіксований (прямий) порядок слів: *підмет із пояснювальними словами* → *присудок із пояснювальними словами* → *додаток* → *обставини*, а в українському розповідному реченні порядок слів ґрунтується на іншому принципі: від відомого до нового [7]. Тож в англійській мові через морфологічну неоформленість слова порядок слів має граматичне значення і визначає таким чином синтаксичні зв'язки між елементами речення. В українській мові порядок слів таких функцій не виконує [3, с. 59], тому можливі такі варіанти застосування перекладацьких трансформацій: *My wife asked me to pass her lip balm. I gave her superglue by mistake. She's still not talking to me* [1] – *Моя дружина попросила мене передати їй бальзам для губ. Я випадково дав їй суперклей. Вона досі зі мною не розмовляє.* У наведеному реченні застосовано зміну порядку слів, тобто, транспозиції, що дозволяє пере структурувати речення відповідно до граматичних та синтаксичних норм української мови.

Таким чином, переклад комічного тексту повинен враховувати асиметрію концептуальних і мовних картин світу англійців та українців, і перекладач має не лише відтворити комічне висловлювання, а зробити його зрозумілим і близьким для представника культури мови перекладу. Структурно-граматичні

відмінності між англійською та українською мовами викликані є чинником асиметрії при відтворенні комічного та різними картинами світу відповідних культур, що вимагає застосування при перекладі граматичних перекладацьких трансформацій, таких, як граматичні заміни та транспозиція, що дозволяють адаптувати текст перекладу до норм мови перекладу, а отже, є необхідними для передачі комічного, втіленого в англійськомовних анекдотах, при їх відтворенні українською мовою.

Список використаних джерел:

1. Английские анекдоты с переводом [Електронний ресурс] // Real Language Club. – Режим доступу: <https://reallanguage.club/anedoty-na-anglijskom/>.
2. Анекдоты на английском языке: Озвученные анекдоты на английском языке с переводом [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://tonail.com/anedoty-na-anglijskom-языке>.
3. Байбакова І. М. Контрастивний аналіз мовних та мовленнєвих одиниць англійської та української мов / І. М. Байбакова, З. І. Казимира // Вісник Державного університету «Львівська політехніка». – 2000. – № 381: Проблеми лінгвістики науково-технічного і художнього тексту та питання лінгвометодики. – С. 58–60.
4. Гвоздева А. А. Языковая картина мира: лингвокультурологические и гендерные особенности: автореф. дисс. ... канд. филолог. наук: спец. 10.02.19 «Теория языка» / Анна Анатольевна Гвоздева. – Краснодар, 2004. – 15 с.
5. Карабан В. І. Посібник-довідник з перекладу англійської наукової і технічної літератури на українську мову. Ч. 1. Граматичні труднощі / В. І. Карабан. – Флоренція – Страсбург – Гранада – К.: TEMPUS, 1997. – 317 с.
6. Корнилов О. Л. Языковые картины мира как производные национальных менталитетов / О. Л. Корнилов. – Изд. 2-е, испр. и доп. – М.: ЧеРо, 2003. – 349 с.

7. Кузнецова М. О. Особливості відтворення граматичних явищ англomовних науково-технічних текстів при перекладі українською мовою [Електронний ресурс] / М. О. Кузнецова. – Режим доступу: <http://naub.oa.edu.ua/2014/osoblyvosti-vidtvorennya-hramatychnyh-yavyschanhlomovnyh-naukovo-tehnichnyh-tekstiv-pry-perekladi-ukrajinskoju-movoju/>.

8. Остроушко О. А. Деякі граматичні труднощі англо-українського перекладу (на матеріалі інформаційних текстів) / О. А. Остроушко // Філологічні студії. – 2012. – № 7. – С. 232–244.

9. Соседова В. С. Соотношение понятий «языковая картина мира» и «менталитет» в современной лингвистике / В. С. Соседова // Вестник МГИМО университета. – 2013. – № 6 (33). – С. 275–279.

Тихонова Д.С.

студентка,

Черкаський національний університет

імені Богдана Хмельницького

МЕТОНІМІЧНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ В УКРАЇНСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ АНІМАЦІЙНОГО ФІЛЬМУ «TANGLED»

Однією з головних складових успіху кінофільмів є їх якісний переклад. Із розвитком кінематографу обсяги перекладу значно зросли, однак кількість досвідчених фахівців у цій сфері перекладу залишається незначною.

Кіно як наймолодший різновид мистецтва існує більше ста років, проте відіграє незрівнянно важливу роль у житті суспільства і є одним із найпотужніших засобів культурного впливу та масової комунікації. Майже одночасно з появою кінематографа виникла і